

**Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»
Юридичний факультет
Кафедра публічного та приватного права**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Декан юридичного факультету

Наталія ВЕСЕЛОВСЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА

АДМІНІСТРАТИВНЕ СУДОЧИНСТВО В УКРАЇНІ

(назва навчальної дисципліни)

підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
(назва рівня вищої освіти)

галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право»
(шифр і назва галузі знань)

спеціальності D8 «Право»
(код і найменування спеціальності)

освітньо-професійної програми «Право»
(назва освітньо-професійної програми)

тип дисципліни обов'язкова дисципліна професійної підготовки

2025 рік

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

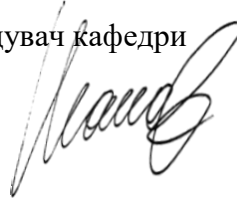

Ірина КОЗАКОВА

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою публічного та приватного права
протокол № 1
від «29» серпня 2025 року

Завідувач кафедри

Ірина КОЗАКОВА

Укладач: *Євдокіменко Сергій Анатолійович*, доктор юридичних наук, доцент кафедри публічного та приватного права.

1. Опис навчальної дисципліни

Мова навчання: українська

Статус дисципліни: обов'язкова

Передумови вивчення навчальної дисципліни: вивчення дисципліни «Адміністративне судочинство в Україні» базується на успішному оволодінні здобувачами вищої освіти знаннями з теорії держави і права (у частині засад процесуального права та правовідносин), конституційного права України (щодо системи судоустрою, статусу суддів та гарантій судового захисту прав людини), а також обов'язковому засвоєнню матеріалу «Адміністративного права України» (зокрема, інститутів публічної служби, адміністративних процедур та статусу суб'єктів владних повноважень); інформаційними технологіями; навичками письмової роботи: підготовка аналітичних довідок, есе, рефератів; а також засадами загальної етики, професійної деонтології правника, високої правової культури й академічної доброчесності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Адміністративне судочинство в Україні» є сукупність правових норм Кодексу адміністративного судочинства України, які регулюють порядок здійснення судочинства в адміністративних справах, засади організації та діяльності адміністративних судів, процесуальний статус учасників процесу, а також правовідносини, що виникають між судом та іншими суб'єктами під час розгляду і вирішення публічно-правових спорів з метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних і юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин (5 кредитів ECTS).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Адміністративне судочинство в Україні» є оволодіння здобувачами вищої освіти філософією публічно-правового захисту прав людини у відносинах із державою, формування системного розуміння сутності адміністративної юстиції як інституту стримувань і противаг щодо свавілля влади, а також утвердження правової свідомості, заснованої на принципі верховенства права та людиноцентричній доктрині сучасного адміністративного процесу.

Основне завдання навчальної дисципліни «Адміністративне судочинство в Україні» полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань про засади та стадії адміністративного процесу, а також набуття практичних компетентностей щодо визначення підсудності публічно-правових спорів, правового аналізу дій чи рішень суб'єктів владних повноважень, збору та оцінки доказів та представництва інтересів сторін на всіх стадіях розгляду справи в адміністративних судах.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Адміністративне судочинство в Україні» забезпечує набуття таких компетентностей і програмних результатів:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК02	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК04	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК06	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
ЗК07	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК08	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК11	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК07	Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.
СК08	Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.
СК09	Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.
СК10	Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
СК11	Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.
СК12	Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.
СК13	Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.
СК14	Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН03	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
ПРН05	Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.
ПРН06	Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.
ПРН07	Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.
ПРН09	Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно

	до отриманих рекомендацій.
ПРН11	Мати базові навички риторики
ПРН12	Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.
ПРН13	Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.
ПРН14	Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності.
ПРН18	Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.
ПРН19	Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.
ПРН20	Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.
ПРН22	Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем.	пз	лаб.	с. р		л	сем.	пз	лаб.	с. р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Адміністративне судочинство як галузь права, наука та навчальна дисципліна	12	2	4			6	16	1	1			14
Тема 2. Організація адміністративних судів в Україні	14	2	4			8	14	1	1			12
Тема 3. Учасники адміністративного процесу	14	2	4			8	14	1	1			12
Тема 4. Процесуальні строки, судові витрати та процесуальний примус	14	2	4			8	14	1	1			12
Тема 5. Докази та доказування	14	2	4			8	15	1	2			12
Тема 6. Процесуальні дії та документи	14	2	4			8	15	1	2			12
Тема 7. Проведення в суді першої інстанції	16	4	4			8	15	1	2			12
Тема 8. Судові рішення та їх перегляд	18	4	6			8	17	1	2			14
Тема 9. Виконання судових рішень	16	4	4			8	15	1	2			12
Тема 10. Альтернативні способи вирішення адміністративних спорів та цифровізація судочинства	18	4	6			8	15	1	2			12
Усього годин	150	28	44	0	0	78	150	10	16	0	0	124

5. Зміст програми навчальної дисципліни

Тема 1. Адміністративне судочинство як галузь права, наука та навчальна дисципліна

Поняття, предмет і метод адміністративного судочинства. Адміністративна юстиція як інститут судового захисту. Джерела адміністративного судочинства України. Адміністративне судочинство як наука та навчальна дисципліна. Співвідношення адміністративного судочинства з іншими галузями права.

Тема 2. Організація адміністративних судів в Україні

Правове становище суду в адміністративному процесі. Становлення адміністративних судів в Україні. Принципи побудови системи адміністративних судів в Україні. Структура адміністративних судів в Україні. Правове становище суду в адміністративному процесі.

Тема 3. Учасники адміністративного процесу

Адміністративна процесуальна правосуб'єктність учасників справи: відмінності між правоздатністю та дієздатністю. Суб'єкт владних повноважень як відповідач. Треті особи в адміністративному процесі. Інститут представництва в суді. Особи, які не є учасниками справи, але сприяють здійсненню правосуддя.

Тема 4. Процесуальні строки, судові витрати та процесуальний примус

Класифікація процесуальних строків: строки звернення до суду та строки вчинення процесуальних дій судом. Поновлення та продовження процесуальних строків: підстави, процедура та поважність причин пропуску. Структура судових витрат: судовий збір та витрати, пов'язані з розглядом справи. Заходи адміністративного процесуального примусу: відмінність від заходів адміністративної відповідальності та підстави їх застосування. Процесуальний штраф як засіб боротьби зі зловживанням процесуальними правами та невиконанням ухвал суду.

Тема 5. Докази та доказування

Предмет доказування в адміністративній справі: обставини, що підлягають підтвердженню, та обставини, що звільнені від доказування. Особливості розподілу тягара доказування. Належність, допустимість, достовірність та достатність доказів. Забезпечення та витребування доказів. Електронні докази в адміністративному судочинстві: поняття, порядок подання та особливості дослідження.

Тема 6. Процесуальні дії та документи

Судові виклики і повідомлення: способи вручення повісток та наслідки неявки учасників справи залежно від форми провадження. Заяви по суті справи: позовна заява, відзив, відповідь на відзив та заперечення. Письмові заяви з процесуальних питань. Фіксування судового процесу: поєднання повного технічного запису та протоколювання судового засідання

Тема 7. Провадження в суді першої інстанції

Стадії відкриття провадження: від прийняття позовної заяви до постановлення ухвали про відкриття провадження. Підготовче провадження: завдання, строки та значення підготовчого засідання для ефективного розгляду справи. Спрошене позовне провадження: категорії справ, критерії визначення та особливості розгляду (без виклику сторін). Особливості розгляду термінових адміністративних справ. Типові та зразкові справи: механізм застосування правових висновків Верховного Суду для розвантаження судової системи.

Тема 8. Судові рішення та їх перегляд

Види судових рішень: рішення та ухвали, вимоги до їх законності, обґрунтованості та вмотивованості. Апеляційне оскарження: об'єкти, суб'єкти, строки та межі розгляду справи апеляційним судом. Касаційні фільтри: підстави касаційного оскарження рішень у справах незначної складності. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами: підстави та процедурні особливості. Законна сила судового рішення: момент набрання сили, преюдиційність та обов'язковість до виконання

Тема 9. Виконання судових рішень

Судове рішення як підстава виконання: виконавчий лист, порядок його видачі та пред'явлення до виконання. Судовий контроль за виконанням судових рішень. Процесуальні питання виконання: заміна сторони виконавчого провадження, зміна способу та порядку виконання. Визнання протиправними рішень, дій чи бездіяльності виконавця в порядку адміністративного судочинства. Особливості виконання рішень у справах про стягнення коштів з державних органів та бюджетних установ.

Тема 10. Альтернативні способи вирішення адміністративних спорів та цифровізація судочинства

Врегулювання спору за участю судді: правова природа, підстави та процедура проведення (медіація в суді). Мирна угода в адміністративному процесі: межі допустимості та особливості затвердження судом. Дистанційне судочинство: участь учасників справи у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду. Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система (ЄСІТС). Перспективи впровадження штучного інтелекту в адміністративне судочинство для підготовки проєктів рішень у малозначних (типових) справах.

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Адміністративне судочинство як галузь права, наука та навчальна дисципліна	2	1
2	Тема 2. Організація адміністративних судів в Україні	2	1
3	Тема 3. Учасники адміністративного процесу	2	1
4	Тема 4. Процесуальні строки, судові витрати та процесуальний примус	2	1
5	Тема 5. Докази та доказування	2	1
6	Тема 6. Процесуальні дії та документи	2	1
7	Тема 7. Проведення в суді першої інстанції	4	1
8	Тема 8. Судові рішення та їх перегляд	4	1
9	Тема 9. Виконання судових рішень	4	1
10	Тема 10. Альтернативні способи вирішення адміністративних спорів та цифровізація судочинства	4	1
Усього годин		28	10

7. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Адміністративне судочинство як галузь права, наука та навчальна дисципліна	4	1
2	Тема 2. Організація адміністративних судів в Україні	4	1
3	Тема 3. Учасники адміністративного процесу	4	1
4	Тема 4. Процесуальні строки, судові витрати та процесуальний примус	4	1
5	Тема 5. Докази та доказування	4	2
6	Тема 6. Процесуальні дії та документи	4	2
7	Тема 7. Проведення в суді першої інстанції	4	2
8	Тема 8. Судові рішення та їх перегляд	6	2
9	Тема 9. Виконання судових рішень	4	2
10	Тема 10. Альтернативні способи вирішення адміністративних спорів та цифровізація судочинства	6	2
Усього годин		44	16

8. План семінарських занять

Тема 1. Адміністративне судочинство як галузь права, наука та навчальна дисципліна

Мета: забезпечити засвоєння знань про предмет, метод та джерела адміністративного судочинства, його місце в системі права України та сутність судового захисту від свавілля влади.

Питання для обговорення:

1. Що становить поняття, предмет та метод сучасного адміністративного судочинства України?
2. У чому полягає роль адміністративної юстиції як інституту судового захисту прав і свобод людини та громадянина?
3. Які існують основні джерела адміністративного судочинства України та які особливості їх застосування?
4. Які завдання та структура адміністративного судочинства як науки та навчальної дисципліни?
5. Як саме співвідноситься адміністративне судочинство з іншими процесуальними та матеріальними галузями права?

Тема 2. Організація адміністративних судів в Україні

Мета: сформувати теоретичні знання про етапи становлення та принципи побудови системи адміністративних судів, їхню внутрішню структуру та процесуальний статус суду.

Питання для обговорення:

1. Через які основні історичні етапи проходило становлення системи адміністративних судів в Україні?
2. На яких засадах і принципах базується побудова сучасної системи адміністративних судів?
3. Яку внутрішню інстанційну структуру мають адміністративні суди в Україні?
4. Яке правове становище і дискреційні повноваження має суд в адміністративному процесі?
5. Як реалізується принцип колегіальності під час розгляду публічно-правових спорів різними інстанціями?

6. Які особливості мають внутрішні підрозділи (палати, колегії) адміністративних судів для спеціалізації суддів?

Тема 3. Учасники адміністративного процесу

Мета: розвинути системне розуміння процесуальної правосуб'єктності учасників справи, статусу суб'єктів владних повноважень, третіх осіб та інституту представництва.

Питання для обговорення:

1. Що становить адміністративна процесуальна правосуб'єктність та які відмінності між правоздатністю й дієздатністю?
2. Які особливості має правовий статус суб'єкта владних повноважень як обов'язкового відповідача у справі?
3. Які існують види третіх осіб в адміністративному процесі та які підстави їх залучення до справи?
4. Як законодавчо врегульовано інститут представництва в суді та хто має право здійснювати захист інтересів сторін?
5. Яке процесуальне становище мають особи, які не є учасниками справи, але сприяють здійсненню правосуддя?

Тема 4. Процесуальні строки, судові витрати та процесуальний примус

Мета: розкрити класифікацію та правила обчислення процесуальних строків, структуру судових витрат, а також засади застосування заходів процесуального примусу.

Питання для обговорення:

1. За якими критеріями класифікуються процесуальні строки та чим відрізняються строки звернення від строків вчинення дій?
2. Який процесуальний порядок та поважні причини поновлення й продовження пропущених процесуальних строків?
3. Яку внутрішню структуру мають судові витрати та які особливості справляння судового збору?
4. Як саме розподіляються та компенсуються витрати, пов'язані з розглядом справи в адміністративному суді?
5. Чим відрізняються заходи адміністративного процесуального примусу від заходів адміністративної відповідальності?
6. У яких випадках застосовується процесуальний штраф як засіб боротьби зі зловживанням процесуальними правами?

Тема 5. Докази та доказування

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з предметом доказування, специфікою розподілу тягара доказування, властивостями доказів.

Питання для обговорення:

1. Що становить предмет доказування в адміністративній справі та які обставини звільнені від доказування?
2. У чому полягають специфічні особливості та винятки щодо розподілу тягара доказування в адміністративному процесі?
3. За якими критеріями визначаються належність, допустимість, достовірність та достатність доказів у справі?
4. Які правові механізми застосовуються судом для забезпечення та витребування необхідних доказів?
5. Що становлять електронні докази в адміністративному судочинстві та які особливості їх подання й дослідження?

Тема 6. Процесуальні дії та документи

Мета: навчити студентів алгоритмам здійснення судових викликів, проєктування заяв по суті справи та правилам технічного фіксування процесу.

Питання для обговорення:

1. Які існують способи вручення судових повісток, викликів і повідомлень учасникам справи?
2. Які правові наслідки має неявка учасників справи в судове засідання залежно від форми провадження?
3. Які обов'язкові реквізити та правила підготовки позовної заяви та відзиву відповідача на позов?
4. Яка структура, строки та значення таких заяв по суті справи, як відповідь на відзив та заперечення?
5. Які вимоги висуваються до змісту та форми письмових заяв учасників з поточних процесуальних питань?
6. Як здійснюється фіксування судового процесу через поєднання повного технічного запису та протолювання?

Тема 7. Провадження в суді першої інстанції

Мета: актуалізувати прикладні вміння щодо відкриття провадження, проведення підготовчого та спрощеного розгляду, застосування прецедентних механізмів Верховного Суду.

Питання для обговорення:

1. З яких етапів складається стадія відкриття провадження та які вимоги до ухвали про відкриття справи?
2. Які завдання, строки та значення підготовчого провадження для ефективного розгляду адміністративної справи?
3. Які категорії справ підлягають розгляду за правилами спрощеного позовного провадження та які його критерії?
4. У чому полягають особливості розгляду спрощених справ без виклику сторін?
5. Який процесуальний порядок та специфічні строки встановлено для розгляду термінових адміністративних справ?
6. Що становлять типові та зразкові справи в адміністративній юстиції та який механізм їх визначення?

Тема 8. Судові рішення та їх перегляд

Мета: обґрунтувати класифікацію судових рішень, процесуальні фільтри, засади апеляційного й касаційного оскарження та умови набрання рішеннями законної сили.

Питання для обговорення:

1. Які існують види судових рішень та які вимоги висуваються до їх законності, обґрунтованості й вмотивованості?
2. Хто виступає суб'єктами, що є об'єктами та які строки і межі розгляду справи апеляційним судом?
3. Що становлять касаційні фільтри та які існують підстави касаційного оскарження судових рішень?
4. Які особливості та обмеження встановлено для касаційного перегляду рішень у справах незначної складності?
5. За яких підстав та у якому процесуальному порядку здійснюється перегляд рішень за нововиявленими або виключними обставинами?
6. З якого конкретного моменту судове рішення набирає законної сили та у чому виявляється його преюдиційність?

Тема 9. Виконання судових рішень

Мета: закріпити знання про судове рішення як підставу виконання, механізми судового контролю, процесуальні питання зміни порядку виконання та специфіку стягнень з держорганів.

Питання для обговорення:

1. Що становить виконавчий лист, який порядок його видачі, дублювання та пред'явлення до виконання?

2. У яких формах та за якими правилами здійснюється судовий контроль за виконанням ухвалених рішень?

3. Як вирішуються такі процесуальні питання виконання, як заміна сторони та зміна способу й порядку виконання рішення?

4. Який порядок визнання протиправними рішень, дій чи бездіяльності виконавця в межах адміністративного процесу?

5. Які особливості має виконання судових рішень у справах про стягнення коштів з державних органів та бюджетних установ.

Тема 10. Альтернативні способи вирішення адміністративних спорів та цифровізація судочинства

Мета: дослідити правову природу судової медіації та мирних угод, технології дистанційного судочинства у системі ЄСІТС, перспективи впровадження штучного інтелекту.

Питання для обговорення:

1. Що становить врегулювання спору за участю судді, які його підстави, процедура та сутність як медіації в суді?

2. Які межі допустимості, правові наслідки та особливості затвердження судом мирної угоди в адміністративній справі?

3. Як технічно та процесуально організовано участь осіб у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами суду?

4. Яку внутрішню структуру, модулі та завдання має Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система (ЄСІТС)?

5. Які існують теоретичні та практичні перспективи впровадження штучного інтелекту в адміністративне судочинство?

6. Як алгоритми штучного інтелекту можуть використовуватися для автоматизованої підготовки проєктів рішень у типових справах?

9. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено навчальним планом	-	-
<i>Усього годин</i>			

10. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено навчальним планом	-	-
<i>Усього годин</i>			

11. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Адміністративне судочинство як галузь права, наука та навчальна дисципліна	6	14
2	Тема 2. Організація адміністративних судів в Україні	8	12
3	Тема 3. Учасники адміністративного процесу	8	12
4	Тема 4. Процесуальні строки, судові витрати та процесуальний примус	8	12
5	Тема 5. Докази та доказування	8	12
6	Тема 6. Процесуальні дії та документи	8	12
7	Тема 7. Проведення в суді першої інстанції	8	12
8	Тема 8. Судові рішення та їх перегляд	8	14
9	Тема 9. Виконання судових рішень	8	12
10	Тема 10. Альтернативні способи вирішення адміністративних спорів та цифровізація судочинства	8	12
Усього годин		78	124

12. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота – форма організації освітнього процесу, за якої здобувач вищої освіти опановує навчальну дисципліну в час, вільний від навчальних занять, під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Метою самостійної роботи з дисципліни «Адміністративне судочинство в Україні» є індивідуальне розширення знань про сутність судового контролю над публічною адміністрацією, освоєння процесуального регламенту розгляду судами публічно-правових конфліктів, формування навичок тактичного ведення судового спору з владними інституціями, а також укорінення високих етичних засад і стандартів академічної доброчесності.

Самостійна робота здійснюється у формі: виконання індивідуальних прикладних завдань; формування аналітичних кейс-довідок та вирішення ситуаційних модельних завдань щодо розмежування юрисдикцій; текстологічного та порівняльного аналізу положень Кодексу адміністративного судочинства України; опрацювання роз'яснень і практики Верховного Суду; роботи з цифровими інформаційними комплексами судової влади та ресурсами ЄСІТС.

Всі завдання самостійної роботи поділяються на обов'язкові та вибіркові. До обов'язкових належать завдання, які студенти мають виконувати обов'язково впродовж вивчення дисципліни. Вибіркові включають альтернативні завдання, серед яких здобувач на власний розсуд обирає конкретні завдання з тим, щоб набрати необхідну кількість балів.

Нижче подано варіанти завдань для самостійної роботи здобувачів денної форми навчання, що відповідають змісту окремих тем дисципліни та поглиблюють опрацювання навчального матеріалу. Необхідно виконати один з таких варіантів:

Варіант 1.

Сформулюйте аналітичний огляд джерельної бази адміністративного судочинства України та розкрийте його співвідношення з нормами матеріального адміністративного права.

Варіант 2.

Складіть процесуальний реферат про інстанційну структуру адміністративних судів та особливості реалізації принципу колегіальності при розгляді публічно-правових спорів.

Варіант 3.

Розробіть порівняльну таблицю процесуального статусу позивача, відповідача та третіх осіб в адміністративному процесі, висвітлив правовий статус суб'єктів владних повноважень.

Варіант 4.

Напишіть аналітичне есе про строки звернення до адміністративного суду та процесуальні наслідки їх пропуску без поважних причин.

Варіант 5.

Проаналізуйте у межах аналітичної доповіді структуру судових витрат в адміністративному процесі та правила їх розподілу і компенсації між сторонами.

Варіант 6.

Охарактеризуйте у формі реферату специфіку розподілу тягара доказування в адміністративних справах та критерії оцінки судом належності й допустимості доказів.

Варіант 7.

Підготуйте проєкти заяв по суті справи, а саме: позовної заяви про визнання дій суб'єкта владних повноважень протиправними та відзиву відповідача на неї.

Варіант 8.

Виконайте порівняльно-правовий аналіз загального та спрощеного позовного провадження в суді першої інстанції, виділивши критерії розгляду справ без виклику сторін.

Варіант 9.

Здійсніть розв'язання прикладних фабул судових справ щодо процедури апеляційного та касаційного оскарження рішень з урахуванням чинних законодавчих фільтрів.

Варіант 10.

Висвітліть у рефераті архітектуру та функціональні модулі системи ЄСІТС (підсистема «Електронний суд») та правові перспективи інтеграції штучного інтелекту в правосуддя.

Варіанти контрольної роботи (для заочної форми здобуття освіти)

Нижче подано варіанти завдань для контрольної роботи, що відповідають змісту окремих тем дисципліни та поглиблюють опрацювання навчального матеріалу. Необхідно обрати варіант та виконати наведені завдання. Вимоги до контрольної роботи: 8–12 сторінок тексту (*шрифт Times New Roman, 14 pt, міжрядковий інтервал – 1*). Слід опрацювати щонайменше 10–12 джерел. Використання класичних праць з адміністративного судочинства України обов'язкове. Дотримання принципів академічної доброчесності – засадничий принцип навчання. Здійсніть коректне цитування використаних джерел. Заборонено плагіат: текст має бути оригінальним, з власним аналітичним та методологічним осмисленням. Максимальна кількість балів за виконану контрольну роботу – 50 балів.

Варіант 1.

1. Розкрийте поняття, предмет та метод адміністративного судочинства України як самостійної галузі права.
2. Охарактеризуйте інстанційну побудову та засади організації системи адміністративних судів в Україні.

Варіант 2.

1. Проаналізуйте процесуальний статус суду та межі його дискреційних повноважень в адміністративному процесі.
2. Розкрийте зміст та структуру адміністративної процесуальної правосуб'єктності учасників справи.

Варіант 3.

1. Розкрийте види третіх осіб в адміністративному процесі та правові підстави їх залучення до участі у справі.
2. Охарактеризуйте інститут представництва в адміністративному суді та документи, що підтверджують повноваження представника.

Варіант 4.

1. Проаналізуйте класифікацію процесуальних строків та порядок обчислення строків звернення до адміністративного суду.
2. Розкрийте види судових витрат, правила сплати судового збору та порядок їх розподілу за результатами розгляду справи.

Варіант 5.

1. Розкрийте види та засади застосування заходів адміністративного процесуального примусу в судовому засіданні.
2. Охарактеризуйте поняття предмета доказування в адміністративній справі та обставини, які звільнені від доказування.

Варіант 6.

1. Проаналізуйте специфіку розподілу тягаря доказування та особливості подання, дослідження й оцінки електронних доказів.
2. Розкрийте процесуальний порядок здійснення судових викликів та повідомлень учасників справи і наслідки їх неявки.

Варіант 7.

1. Розкрийте вимоги до форми та змісту позовної заяви, а також заяви по суті справи (відзив, відповідь на відзив, заперечення).
2. Охарактеризуйте стадію підготовчого провадження в суді першої інстанції: завдання, строки та процесуальні дії суду.

Варіант 8.

1. Проаналізуйте критерії та особливості розгляду адміністративних справ за правилами спрощеного позовного провадження.
2. Розкрийте сутність типових та зразкових справ в адміністративній юстиції та механізм застосування правових висновків Верховного Суду.

Варіант 9.

1. Розкрийте види судових рішень в адміністративному процесі та вимоги, що висуваються до їх законності й обґрунтованості.
2. Охарактеризуйте підстави та процесуальний порядок апеляційного й касаційного перегляду судових рішень (касаційні фільтри).

Варіант 10.

1. Проаналізуйте форми судового контролю за виконанням судових рішень та порядок оскарження дій державного чи приватного виконавця.
2. Розкрийте сутність процедури врегулювання спору за участю судді та умови затвердження судом мирної угоди.

13. Неформальна освіта (онлайн-курси та платформи)

У межах самостійної роботи здобувачам рекомендується проходження онлайн-курсів на міжнародних освітніх платформах з метою розширення професійних компетентностей та академічної доброчесності.

Рекомендовані платформи:

- Coursera (Administración estratégica e IA: Innovación en Negocios: <https://www.coursera.org/specializations/administracionestrategicaia>; Розробка та створення системи відстеження скарг: <https://www.coursera.org/learn/design-and-build-a-complaints-tracking-system-with-sql#modules>);

- Prometheus (Державним службовцям про державну службу: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/public-service/>; Взаємодія органів державної влади з громадськістю: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/public-engagement-gov/>).

Опрацювання зазначених онлайн-курсів не є обов'язковим і здійснюється за власною ініціативою здобувача як форма неформальної освіти.

14. Питання для підготовки до підсумкового контролю (екзамен)

1. Що становить поняття, предмет та метод сучасного адміністративного судочинства України?
2. Яку роль виконує адміністративна юстиція у механізмі судового захисту прав, свобод та інтересів людини?
3. Які існують основні джерела адміністративного судочинства України та які особливості їх застосування?
4. Які завдання та структура адміністративного судочинства як науки та навчальної дисципліни?
5. Як саме співвідноситься адміністративне судочинство з іншими процесуальними та матеріальними галузями права?
6. Через які основні історичні етапи проходило становлення системи адміністративних судів в Україні?
7. На яких засадах і принципах базується побудова сучасної системи адміністративних судів?
8. Яку внутрішню інстанційну структуру мають адміністративні суди в Україні?
9. Яке правове становище та дискреційні повноваження має суд в адміністративному процесі?
10. Як реалізується принцип колегіальності під час розгляду публічно-правових спорів різними інстанціями?
11. Які особливості мають внутрішні підрозділи (палати, колегії) адміністративних судів для спеціалізації суддів?
12. Що становить адміністративна процесуальна правосуб'єктність та які відмінності між правоздатністю й дієздатністю?
13. Які особливості має правовий статус суб'єкта владних повноважень як обов'язкового відповідача у справі?
14. Які існують види третіх осіб в адміністративному процесі та які підстави їх залучення до справи?
15. Як законодавчо врегульовано інститут представництва в суді та хто має право здійснювати захист інтересів сторін?
16. Яке процесуальне становище мають особи, які не є учасниками справи, але сприяють здійсненню правосуддя?
17. За якими критеріями класифікуються процесуальні строки в адміністративному судочинстві?
18. Чим відрізняються строки звернення до суду від строків вчинення конкретних процесуальних дій?
19. Який процесуальний порядок та поважні причини поновлення й продовження пропущених процесуальних строків?
20. Яку внутрішню структуру мають судові витрати та які особливості справляння судового збору?
21. Як саме розподіляються та компенсуються витрати, пов'язані з розглядом справи в адміністративному суді?
22. Чим відрізняються заходи адміністративного процесуального примусу від заходів адміністративної відповідальності?
23. У яких випадках застосовується процесуальний штраф як засіб боротьби зі зловживанням процесуальними правами?
24. Що становить предмет доказування в адміністративній справі та які обставини звільнені від доказування?
25. У чому полягають специфічні особливості та винятки щодо розподілу тягаря доказування в адміністративному процесі?

26. За якими критеріями визначаються належність, допустимість, достовірність та достатність доказів у справі?
27. Які правові механізми застосовуються судом для забезпечення та витребування необхідних доказів?
28. Що становлять електронні докази в адміністративному судочинстві та які особливості їх подання й дослідження?
29. Які існують способи вручення судових повісток, викликів і повідомлень учасникам справи?
30. Які правові наслідки має неявка учасників справи в судові засідання залежно від форми провадження?
31. Які обов'язкові реквізити та правила підготовки позовної заяви та відзиву відповідача на позов?
32. Яка структура, строки та значення таких заяв по суті справи, як відповідь на відзив та заперечення?
33. Які вимоги висуваються до змісту та форми письмових заяв учасників з поточних процесуальних питань?
34. Як здійснюється фіксування судового процесу через поєднання повного технічного запису та протоколювання?
35. З яких етапів складається стадія відкриття провадження та які вимоги до ухвали про відкриття справи?
36. Які завдання, строки та значення підготовчого провадження для розгляду адміністративної справи?
37. Які категорії справ підлягають розгляду за правилами спрощеного позовного провадження та які його критерії?
38. У чому полягають особливості розгляду спрощених справ без виклику сторін (у письмовому провадженні)?
39. Який процесуальний порядок та специфічні строки встановлено для розгляду термінових адміністративних справ?
40. Що становлять типові та зразкові справи в адміністративній юстиції та який механізм їх визначення?
41. Як саме правові висновки Верховного Суду в зразкових справах застосовуються для розвантаження судової системи?
42. Які існують види судових рішень та які вимоги висуваються до їх законності, обґрунтованості й вмотивованості?
43. Хто виступає суб'єктами, що є об'єктами та які строки і межі розгляду справи апеляційним судом?
44. Що становлять касаційні фільтри та які існують підстави касаційного оскарження судових рішень?
45. Які особливості та обмеження встановлено для касаційного перегляду рішень у справах незначної складності?
46. За яких підстав та у якому процедурному порядку здійснюється перегляд рішень за нововиявленими або виключними обставинами?
47. З якого конкретного моменту судові рішення набирає законної сили та у чому виявляється його преюдиційність?
48. Що становить виконавчий лист, який порядок його видачі, судового контролю за виконанням та стягнення коштів з держорганів?
49. Що становить врегулювання спору за участю судді та які межі допустимості й затвердження судом мирної угоди?
50. Як технічно організована система ЄСІТС (модуль «Електронний суд») та які перспективи використання штучного інтелекту в адміністративному судочинстві?

15. Методи навчання

Методи навчання на лекціях: вербальний метод (лекція, дискусія, консультація, обговорення тощо); методи візуалізації (презентація, метод ілюстрації, метод демонстрацій: та інші); робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування тощо); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо).

Методи навчання на семінарських заняттях: вербальний метод (дискусія, співбесіда тощо); метод візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші); робота з навчально-методичною літературою (рецензування, підготовка реферату, есе, доповіді тощо); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо); кейс-метод (вирішення ситуацій тощо); практичний, пошуковий метод.

16. Методи оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Адміністративне судочинство в Україні» використовуються такі методи оцінювання:

- для поточного контролю: у вигляді усного та письмового опитування, фронтального опитування, тестування, написання есе (рефератів), контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти); самостійна робота, неформальна освіта (онлайн-курси та платформи) тощо.

- для підсумкового контролю: проведення підсумкового контролю (усна та/або письмова відповідь, тестування тощо).

17. Засоби діагностики результатів навчання

Робоча програма передбачає застосування засобів діагностики результатів навчання за формами контролю знань:

- *поточний контроль* може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою.
- *підсумковий контроль* передбачає проведення екзамену.

Завершальним етапом досягнення запланованих програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Адміністративне судочинство в Україні» є підсумковий контроль – екзамен.

18. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Для оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються контрольні заходи у формі поточного та підсумкового контролю знань відповідно до Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль

Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни. Оцінювання окремих видів навчальної діяльності здобувача вищої освіти для дисципліни «Адміністративне судочинство в Україні» відбувається за такими рекомендованими балами:

Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти	Кількість балів (від – до)
Аудиторна робота	
Відповідь на практичному, семінарському, лабораторному занятті	1-5
Вирішення ситуаційних завдань, розв'язання задач тощо	1-5
Тестування	1-5
Ділова гра, практичний кейс тощо	1-10
Інші види аудиторної роботи*	

Для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
50 балів	10 балів	40 балів	100 балів

20. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни «Адміністративне судочинство в Україні» узагальнено в комплексі навчально-методичного забезпечення, який включає:

- силабус;
- робочу програму навчальної дисципліни;
- варіанти завдань для самостійної роботи здобувачів;
- варіанти завдань для підсумкового контролю;
- інші матеріали.

21. Рекомендована література

1. Адміністративне право та адміністративний процес України в умовах воєнного стану : монографія / за заг. ред. В. Фелика, В. Курила. Київ: Видавництво «Людмила», 2023. 704 с. URL: <https://www.ssaals.com.ua/pravo/administratyvne-pravo-ta-administra/9174>
2. Адміністративно-судове процесуальне право: підручник / за заг. ред. Д.В. Лученка; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: НЮУ ім. Я. Мудрого, 2024. 696 с. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/items/6de82258-95b6-4e9b-a646-66cc8f97e3db>
3. Адміністративне судочинство: підручник / за заг. ред. Н. Писаренко. Київ: К.І.С., 2024. 336 с. URL: <https://er.ucu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b05b7dea-ed4e-4d1a-b257-65423b769ecd/content>
4. Адміністративне судочинство України: теорія та практика: монографія / за заг. ред. О.М. Нечитайла; редкол.: О.М. Нечитайло (голова редкол.), М.І. Смокович, В.П. Базов, В.М. Бевзенко, Ю.П. Битяк, Т.О. Коломоець та ін. Київ: ВАІТЕ, 2015. 288 с.
5. Євдокіменко С.А. Дослідження адміністративно-правового забезпечення громадської безпеки в Україні: монографія. Харків: Вид-во «Майдан», 2021. 492 с.
6. Євдокіменко С.А., Євдокіменко С.В. Угода України з Європейським Союзом – основа фінансової стабільності в Україні. *Європейські перспективи*. 2021. No 1. С. 174–181. URL: <https://doi.org/10.32782/EP.2021.27>
8. Mishyna N.V. Role of local and regional authorities in the implementation of ECtHR judgments: bibliographical review. *Юридичний вісник*. 2023. No 3. С. 146–151.
9. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 No 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
10. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 No 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
11. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17.02.2022 No 2073-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-IX#Text>
13. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 No 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>